

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De modo, quo corpus Christi existit in hoc sacramento. Quæstio 76.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

doque verò importat solum oppositum vel extremū: sicut cum dicitur, Ex mane fit dies: & sic non conceditur, quòd hoc fiat illud, idest, quod mane fiat dies. Et ita etiam in proposito, licet propriè dicatur, quòd ex pane fiat corpus Christi: non tamen propriè dicitur, quòd panis fiat corpus Christi, nisi secundum quamdam similitudinem, vt dictum est*.

*in corpore
re ars.*

Ad secundum dicendum, quòd illud ex quo fit aliquid, quandoque erit illud, propter subiectū quod importatur. Et ideò cum huius conuersionis non fit aliquid subiectum, non est similis ratio.

Ad tertium dicendum, quòd in hac conuersione sunt plura difficiliora, quàm in creatione, in qua hoc solum difficile est, quòd aliquid fit ex nihilo: quod tamen pertinet ad proprium modum productionis primæ causæ, quæ nihil aliud præsupponit. Sed in hac conuersione non solū est difficile, quòd hoc totū conuertitur in illud totum; ita quòd nihil prioris remaneat (quod non pertinet ad communem modū productionis alicuius causæ): sed etiam habet hoc difficile, quòd accidentia remaneant corrupta substantia; & multa alia, de quibus in sequentibus agetur*. Tamen verbum conuersionis recipitur in hoc sacramento, non autem in creatione: sicut dictum est †.

quæst. 77.

in co. ars.

Ad quartum dicendum, quòd sicut dictum est, Potentia pertinet ad subiectum: quod non est accipere in hac conuersione. Et ideò non conceditur, quòd panis possit esse corpus Christi: non enim hæc conuersio fit per potentiam passiuam creaturæ; sed per solam potentiam actiuam creatoris.

QVÆST. LXXVI.

De modo, quo Christus est in hoc sacramento, in octo articulos diuisa?

DEinde considerandum est de modo, quo Christus existit in hoc sacramento.

¶ Et circa hoc quærentur octo.

¶ Primo, verum totus Christus sit sub hoc sacramento?

T 2

¶ Se-

- ¶ Secundo, vtrum totus Christus sit sub vtraque specie sacramenti?
- ¶ Tertio, vtrum totus Christus sit sub qualibet parte specierum?
- ¶ Quarto, vtrum dimensiones corporis Christi totæ sint in hoc sacramento?
- ¶ Quinto, vtrum corpus Christi sit in hoc sacramento localiter?
- ¶ Sexto, vtrum corpus Christi moueatur ad motum hostiæ, vel calicis post consecrationem?
- ¶ Septimo, vtrum corpus Christi prout est in hoc sacramento, possit videri ab aliquo oculo saltem glorificato?
- ¶ Octauo, vtrum verum corpus Christi remaneat in hoc sacramento, quando miraculosè apparet sub specie pueri, vel carnis?

ART. I. I.

Vtrum totus Christus contineatur sub hoc sacramento?

448
*inf 9. 97.
 a. 1. ad 3
 et 4. d. 10
 ar. 2. &
 quot. 7. a.
 8. & 10.
 an. 6. le. 6
 fin.
 * qu. 75.
 ar. 4.
 quest 2.
 q. 74. a. 8.*

AD primum sic proceditur. Videtur, quòd non totus Christus contineatur sub hoc sacramento. Christus enim incipit esse in hoc sacramento per conuersionem panis & vini; sicut dictum est*. Sed manifestum est, quòd panis & vinum non possunt conuerti, neque in diuinitatem Christi, neque in eius animam. Cum ergo Christus existat ex tribus substantijs, scilicet diuinitate, anima & corpore (vt supra dictum est †) videtur, quòd totus Christus non sit sub hoc sacramento.

¶ 2 Præterea, Christus est in hoc sacramento, secundum quod competit refectiõni fidelium, quæ in cibo & potu cõsistit: sicut supra dictum est*. Sed Dominus dicit Ioan. 6. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Ergo solum caro & sanguis Christi continentur in hoc sacramento. Sunt autem multæ aliæ partes corporis Christi: puta, nerui, ossa, & alia huiusmodi. Non ergo totus Christus contineatur sub hoc sacramento.

¶ 3 Præ-

¶ 2 Præterea, Corpus maioris quantitatis non potest totum contineri sub minoris quantitatis mēfura. Sed mēfura panis & vini consecrati, est multo minor, quā propria mēfura corporis Christi. Non potest ergo esse, quod totus Christus sub hoc sacramento contineatur.

SED contra est, quod Ambr. † dicit in libr. de Offic. In illo sacramento Christus est.

RESPONDEO dicendū, quod omnino necesse est confiteri secundum fidē catholicam, quod totus Christus sit in hoc sacramento. Sciendū tamen, quod aliquid Christi est in hoc sacramento dupliciter. Vno modo quasi ex vi sacramenti, alio modo ex naturali concomitantia. Ex vi quidē sacramenti est sub speciebus huius sacramenti, id in quod directē conuertitur substantia panis & vini præexistens: prout significatur per verba formæ quæ sunt effectiua in hoc sacramento, sicut & in cæteris mutationibus: puta, cum dicitur, Hoc est corpus meū; vel, Hic est sanguis meus. Ex naturali autem concomitantia est in hoc sacramento illud, quod realiter est coniunctum ei, in quod prædicta cōuersio terminatur. Si enim aliqua duo sunt realiter coniuncta, vbiicumque est vnum realiter, oportet & aliud esse. Sola enim operatione animæ discernuntur, quæ realiter sunt coniuncta.

Ad primum ergo dicendum, quod quia conuersio panis & vini non terminatur ad diuinitatem, vel animam Christi, consequens est quod diuinitas vel anima Christi non sit in hoc sacramento ex vi sacramenti, sed ex reali cōcomitantia. Quia enim diuinitas corpus assumptum numquā deposuit, vbiicumque est corpus Christi, necesse est & eius diuinitatem esse: & ideo in hoc sacramento necesse est esse diuinitatem Christi, concomitantem eius corpus. Vnde in Symb. Ephes. * legitur. Participes efficiamur corporis & sanguinis Christi, nō vt cōmunem carnē percipiētes, nec viri sanctificati & verbo cōiuncti secundū dignitatis vnitatem, sed verē viuificatricem, & ipsius verbi

T 3 pro-

*refertur
de cōf. d.
2. c. ante
bened. &
c in sacr.
& habetur
de his
qui misie
rius ini-
tiamur;
cap. 9.*

*habetur
in Conc.
Ephes. 1. l.
epist. ad
Nestor. à
me. illius.
& refertur
de cō-
f. d. 2. c.
necessar.*

† 9. 50. a.
13. 3. c
4.

propriam factam. Anima verò realiter separata fuit à corpore, vt supra dictum est †. Et ideò si in illo triduo mortis fuisset hoc sacramentum celebratum, non fuisset ibi anima Christi, nec ex vi sacramenti, nec ex reali concomitantia. Sed quia Christus resurgens ex mortuis iã non moritur (vt dicitur Ro. 6.) anima eius sèper est realiter corpori eius vnita. Et ideò in hoc sacramento corpus quidẽ Christi est ex vi sacramenti; anima autẽ Christi ex reali concomitantia.

Ad secundum dicendum, quòd ex vi sacramenti sub hoc sacramento continetur quantum ad species panis non solũ caro, sed totũ corpus Christi, scilicet ossa, nerui, & alia huiusmodi. Et hoc apparet ex forma huius sacramenti: in qua non dicitur, hæc est caro mea; sed, hoc est corpus meum. Et ideò cũ Dominus dixit Io. 6. Caro mea verè est cibus: caro ponitur ibi pro toto corpore: quia secundũ consuetudinẽ hu manã videtur esse magis manducationi accommodata: prout scilicet homines carnibus animalium vescuntur communiter, non autem ossibus vel alijs huiusmodi.

Ad tertium dicendum, quòd (sicut supra dictum est *) facta conuersione panis in corpus Christi, vel vini in sanguinem, accidentia vtriusque manent. Ex quo patet, quòd dimensiones panis vel vini, nõ conuertuntur in dimẽsiones corporis Christi, sed substantia in substantiã. Et sic substantia corporis Christi vel sanguinis, est sub hoc sacramento ex vi sacramenti; non autem dimensiones corporis, vel sanguinis Christi. Vnde patet, quòd corpus Christi est in hoc sacramento per modum substantiã, & non per modum quantitatis. Propria autem totalitas substantiã continetur indifferenter in parua vel magna quantitate: sicut tota natura aeris in magno vel paruo aere, & tota natura hominis in magno vel paruo homine. Vnde & tota substantia corporis & sanguinis Christi continetur in hoc sacramento post consecrationem, sicut ante consecrationem continebatur ibi tota substantia panis & vini.

Utrum totus Christus contineatur sub utraque specie huius sacramenti?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod non sub utraque specie huius sacramenti totus Christus contineatur. Hoc enim sacramentum ad salutem fidelium ordinatur, non virtute specierum, sed virtute eius, quod sub speciebus continetur: quia species erant etiam ante consecrationem, ex qua est virtus huius sacramenti. Si ergo nihil continetur sub vna specie, quod non contineatur sub alia, sed totus Christus continetur sub utraque: videtur, quod altera illarum superfluat in hoc sacramento.

449
infr. q. 78
a. 6. ad 2
q. 79.
a. 1. ad 3.
q. 80.
ar. 12. ad
3. et 4. d.
11. q. 2. a.
1. q. 1. ad
2. et 10. 6
le 7. co. 2.
et 1. Cor.
11. le. 6.
co. 2.
art. prac.
libr. 3. de
gen. ani.
cap. 2. 50.
4.

¶ 2 Præterea, dictum est quod sub nomine carnis omnes alia partes corporis continentur: sicut ossa, nervi, & alia huiusmodi. Sed sanguis est vna partium humani corporis: sicut patet per Arif. in lib. * de ani. Si ergo sanguis Christi continetur sub specie panis, sicut continentur ibi alia partes corporis, non deberet seorsum sanguis consecrari, sicut neque seorsum consecratur aliqua alia pars corporis.

¶ 3 Præterea, quod iam factum est, iterum fieri non potest. Sed corpus Christi iam incepit esse in hoc sacramento per consecrationem panis. Ergo non potest esse, quod de nouo incipiat esse per consecrationem vini. Et ita sub specie vini non continebitur corpus Christi, & per consequens, nec totus Christus. Non ergo sub utraque specie totus Christus continetur.

SED contra est, quod 1. Cor. 11. super illud, Et calicem, dicit * glos. quod sub utraque specie, scilicet panis, & vini idem sumitur. Et ita videtur sub utraque specie totus Christus esse.

glos. ord.
sup. illud
Accipite
q. manducate.

RESPONDEO dicendum, certissime tenendum esse, quod sub utraq. specie sacramenti, totus est Christus, aliter tamen & aliter. Nam sub speciebus panis est quidem corpus Christi ex vi sacramenti; sanguis autem, ex reali concomitantia; sicut supra dictum est de anima & diuinitate Christi *. Sub speciebus vero vini,

ar. prac.
ad 1.

T 4 est

est quidem sanguis Christi ex vi sacramenti: corpus autem Christi ex reali concomitantia; sicut anima & diuinitas: eo quod nunc sanguis Christi non est ab eius corpore separatus, sicut fuit tempore passionis & mortis. Vnde si tunc fuisset hoc sacramentum celebratum sub speciebus panis, fuisset corpus Christi sine sanguine; & sub speciebus vini, sanguis sine corpore, sicut erat in rei veritate.

Ad primum ergo dicendum, quod quamuis totus Christus sit sub vtraque specie, non tamen frustra. Nam primo quidem hoc valet ad representandam passionem Christi, in qua seorsum fuit sanguis à corpore separatus: vnde & in forma consecrationis sanguinis fit mentio de eius effusione. Secundo, hoc est conueniens vsui huius sacramenti, vt seorsum exhibeatur fidelibus corpus Christi in cibum, & sanguis in potum. Tertio, quantum ad effectum, secundum quod supra dictum est*, quod corpus exhibetur pro salute corporis, & sanguis pro salute animæ.

Ad secundum dicendum, quod in passione Christi (cuius hoc sacramentum est memoriale) non fuerunt aliæ partes corporis abinuicem separate, sicut sanguinis; sed corpus indissolubile permansit: secundum quod legitur Exod. 12. Nec os illius confringetis. Et ideo in hoc sacramento seorsum consecratur sanguis à corpore; non autem aliqua alia pars ab alia.

Ad tertium dicendum, quod sicut dictum* est, corpus Christi non est sub specie vini ex vi sacramenti, sed ex reali concomitantia. Et ideo per consecrationem vini, non fit ibi corpus Christi per se, sed concomitanter.

ARTIC. III.

Vtrum sit totus Christus sub qualibet parte Specierum panis vel vini?

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non sit totus Christus sub qualibet parte specierum panis vel vini. Species enim illæ diuidi possunt in infinitum. Si ergo Christus totus est sub qualibet parte spe-

quæst. 74.
art. 1.

in corpo-
re art.

450

4. d. 10. a.

3. q. 3. c.

d. 12. q. 1.

ar. 3. q. 2.

ad 3. c.

4. text. c.

67. c.

quoli. 4.

q. d. c. su.

specierum prædicatarum, sequeretur q̄ infinities esset in hoc sacramento: quod est inconueniens: nam infinitum repugnat non solum naturæ, sed etiam gratiæ.

¶ 2. Præterea, Corpus Christi cum sit organicum, habet partes determinate distantes: est enim de ratione organici corporis, determinata distantia singularum partium ab inuicem: sicut oculi ab oculo, & oculi ab aure. Sed hoc non posset esse, si sub qualibet parte specierum esset totus Christus: oporteret enim, quod sub qualibet parte esset qualibet pars: & ita ubi esset vna pars, esset & alia. Non ergo potest esse, quod totus Christus sit sub qualibet parte hostiæ, vel vini contenti in calice.

¶ 3. Præterea, Corpus Christi semper veram retinet corporis naturam, nec vnquam mutatur in spiritum. Sed de ratione corporis est, vt sit quantitas positionem habens: vt patet in * Prædicamentis. Sed ad rationem huius quantitatis pertinet, quod diuersæ partes in diuersis partibus loci existant. Non ergo potest esse (vt videtur) quod totus Christus sit sub qualibet parte specierum.

S E D contra est, quod Aug. * dicit in quodam sermone, Singuli accipiunt Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est, nec per singulas minuitur, sed in integrum se præbet in singulis.

R E S P O N D E O dicendum, quod sicut ex supradictis patet *, quia in hoc sacramento substantia corporis Christi est ex vi sacramenti, quantitas autem dimensua ex vi realis concomitantia: ideo corpus Christi est in hoc sacramento per modum substantiæ, id est, per modum quo substantia est sub dimensionibus, non autem per modum dimensionum, id est, non per modum illum, quo quantitas dimensua alicuius corporis, est sub quantitate dimensua loci. Manifestum est autem, quod natura substantiæ tota est sub qualibet parte dimensionum, sub quibus continetur: sicut sub qualibet parte aeris est tota natura aeris, & sub qualibet parte panis est

tota

*in cap. de
quantitate,
to. 1.*

**refertur
de cōf. d.
2. c. singu-
li.*

*ar. 1. hu-
ius q. 6.
ar. præc.*

tota natura panis. Et hoc indifferenter, siue sint dimensiones actu diuisæ, (sicut cum aer diuiditur vel panis secatur) vel etiam sint actu indiuisæ, diuisibiles vera potentia. Et ideo manifestum est, quod totus Christus est sub qualibet parte specierum panis, etiã hostia integra manente, & non solum cum frangitur: sicut quidam dicunt, ponentes exemplum de imagine, quæ apparet in speculo, quæ apparet vna in speculo integro; in speculo autem fracto, apparent singulæ in singulis partibus. Quod quidem non est omnino simile: quia multiplicatio huiusmodi imaginis accedit in speculo fracto propter diuersas reflexiones ad diuersas partes speculi: hic autem non est nisi vna consecratio, propter quam corpus Christi est in hoc sacramento.

Ad primum ergo dicendum, quod numerus sequitur diuisionem. Et ideo quamdiu quantitas manet indiuisa actu, neque substantia alicuius rei est pluries sub dimensionibus proprijs, neque corpus Christi sub dimensionibus panis; & per consequens neque infinities, sed toties, in quot partes diuiditur.

Ad secundum dicendum, quod illa determinata distantia partium in corpore organico, fundatur super quantitate dimensiua ipsius: ipsa autem natura substantiæ, præcedit etiam quantitatē dimensiuam. Et ideo quia conuersio substantiæ panis directe terminatur ad substantiam corporis Christi, secundum cuius modū proprie & directe est in hoc sacramento corpus Christi: talis distantia partium est quidem in ipso corpore Christi vero: sed non secundum hanc distantiam comparatur ad hoc sacramentum, sed secundum modum suæ substantiæ, sicut dictum est*.

in cor. a.

et a. x. ad

3.

In co. et

ar. i. hu-

ius q.

in co. ar.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit de natura corporis, quam habet secundum quantitatem dimensiuam. Dictum est autem ꝑ, quod corpus Christi comparatur ad hoc sacramentum, non ratione quantitatis dimensiuæ, sed ratione suæ substantiæ, sicut dictum est*.

Utrum tota quantitas dimensua corporis Christi sit in hoc sacramento?

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod non tota quantitas dimensua corporis Christi sit in hoc sacramento. Dicitur enim *, quod totum corpus Christi continetur sub qualibet parte hostiæ consecratae. Sed nulla quantitas dimensua, tota continetur in aliquo toto, & in qualibet parte eius. Ergo est impossibile, quod tota quantitas dimensua corporis Christi, contineatur in hoc sacramento.

¶ 2 Præterea, impossibile est, duas quantitates dimensuas esse simul, etiam si vna sit separata, & alia, in corpore naturali: ut patet per Philosophum * in 3. metaphys. Sed in hoc sacramento remanet quantitas dimensua panis, ut sensu apparet. Non ergo est ibi quantitas dimensua corporis Christi.

¶ 3 Præterea, si duæ quantitates dimensuæ inæquales iuxta se ponantur, maior extenditur ultra minorem. Sed quantitas dimensua corporis Christi, est multo maior, quam quantitas dimensua hostiæ consecratae, secundum omnem dimensionem. Si ergo in hoc sacramento sit quantitas dimensua corporis Christi cum quantitate dimensua hostiæ: quantitas dimensua corporis Christi extendetur ultra quantitatem hostiæ, quæ tamen non est sine substantia corporis Christi. Ergo substantia corporis Christi erit in hoc sacramento etiam præter speciem panis. Quod est inconueniens: cum substantia corporis Christi non sit in hoc sacramento, nisi per consecrationem panis, ut dictum est *. Impossibile ergo videtur, quod tota quantitas dimensua corporis Christi sit in hoc sacramento.

SED contra est, quod quantitas dimensua corporis alicuius, non separatur secundum esse à substantia eius. Sed in hoc sacramento est tota substantia corporis Christi, ut supra habitum * est. Ergo tota quantitas dimensua corporis Christi est in hoc sacramento.

R. E.

45 I
4. d. 10. 2.
2. q. 3. C.
4 et d. 12
7. 1. ar. 2
9. 1. co e
4. cont.
6. 6. 64.
C. 67. Et
quo 7. a.
8. cor.
ar. prae.
1. 3. tex. 9
to. 3.

ar. 1. hu-
ius 9.

ar. prae.

ar. 1. hu
ius q. ad
3.

*al denu
datur.

RESPONDEO dicendum, quòd (sicut supra dictum est *) dupliciter aliquid Christi est in hoc sacramento. Vno modo ex vi sacramenti, alio modo ex reali concomitantia. Ex vi quidem sacramenti quantitas dimensiu corporis Christi non est in hoc sacramento. Ex vi enim sacramenti est in hoc sacramento illud, in quod directe conuersio terminatur. Conuersio autem, quæ fit in hoc sacramento, directe terminatur ad substantiam corporis Christi, non autem ad dimensiones eius. Quod patet ex hoc, quòd quantitas dimensiu panis remanet facta consecratione, sola substantia panis transeunte. Quia tamè substantia corporis Christi, realiter non diuiditur * à sua quantitate dimensiu, & ab alijs accidentibus: inde est, quòd ex vi realis concomitantia, est in hoc sacramento tota quantitas dimensiu corporis Christi, & omnia accidentia eius.

Ad primum ergo dicendum, quòd modus essendi cuiuslibet rei determinatur secundum id, quod est ei per se, non autem secundum id, quod est ei per accidens: sicut corpus est in visu, secundum quòd est album, non autem secundum quòd est dulce, licet idem corpus sit album & dulce. Vnde & dulcedo est in visu secundum modum albedinis, non secundum modum dulcedinis. Quia igitur ex vi huius sacramenti est in altari substantia corporis Christi, quantitas autem dimensiu eius est ibi concomitanter, & quasi per accidens: ideo quantitas dimensiu corporis Christi est in hoc sacramento, non secundum proprium modum (vt scilicet sit tota in toto, & singulae partes in singulis partibus) sed per modum substantia, cuius natura est tota in toto, & tota in quilibet parte.

Ad secundum dicendum, quòd duæ quantitates dimensiu, non possunt naturaliter simul esse in eodem, ita quòd vtraque sit ibi secundum proprium modum quantitatis dimensiu. In hoc autem sacramento quantitas dimensiu panis est, secundum proprium

primum modum, scilicet secundum commensurationem quãdam; non autem quantitas dimensiona corporis Christi: sed est ibi per modum substantiæ, ut dictum est *.

in co. ar. 1. 1.

Ad tertium dicendum, quod quantitas dimensiona corporis Christi non est in hoc sacramento secundum modum commensurationis, qui est proprius quantitati: ad quem pertinet, quod maior quantitas extendatur vitra minorem: sed est ibi per modum iam dictum †.

in co. ar.

ARTIC. V.

Virum corpus Christi sit in hoc sacramento sicut in loco?

452

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod corpus Christi sit in hoc sacramento sicut in loco. Esse enim in aliquo definitiue vel circumscriptiue, est pars eius quod est esse in loco. Sed corpus Christi videtur esse definitiue in hoc sacramento (quia ita est ubi sunt species panis vel vini, quod non est in alio loco altaris). Videtur etiam ibi esse circumscriptiue: quia ita continetur superficie hostiæ consecratæ, quod nec excedit, nec exceditur. Ergo corpus Christi est in hoc sacramento, sicut in loco.

in ar. 6. a. et ad 1. et 4. d. 10. a. 1. ad 5. 6. 7. 8. et a. 3. 9. 2. ad 2. 16. 4. con. c. 64. fin. Et quo. 1. a. 22. ad 2.

¶ 2 Præterea, Locus specierum panis non est vacuum (natura enim non patitur vacuum) nec est ibi substantia panis, ut supra habitum * est, sed est ibi solum corpus Christi. Ergo corpus Christi replet locum illum. Sed omne quod replet locum aliquem, est in eo localiter. Ergo corpus Christi est in hoc sacramento localiter.

q. præc. a. 1. 2. 5

¶ 3 Præterea, Sicut dictum est *, in hoc sacramento est corpus Christi cum sua quantitate dimensiona, & cum omnibus suis accidentibus. Sed esse in loco, est accidens corporis: unde & ibi connumeratur inter nouem genera accidentium. Ergo corpus Christi est in hoc sacramento localiter.

a præc. et 3. huius quæst.

Sed contra est, quod oportet locum & locatum esse æqualia, ut patet per Philos. * in 4. Phyl. Sed locus, ubi est hoc sacramentum, est multo minor, quam

l. 4. Phyl. 16. 30. 1. 2

quàm corpus Christi. Ergo corpus Christi non est in hoc sacramento, sicut in loco.

ar. 3. huius q.

RESPONDEO dicendum, quòd (sicut iam dictum est *) corpus Christi non est in hoc sacramento secundum proprium modum quantitatis dimensionis, sed magis secundum modum substantiæ. Omne autem corpus locatum est in loco secundum modum quantitatis dimensionis, in quantum scilicet, commensuratur loco secundum suam quantitatem dimensionis. Unde relinquitur, quòd corpus Christi non est in hoc sacramento sicut in loco, sed per modum substantiæ: eo scilicet modo, quo substantia continetur à dimensionibus. Succedit enim substantia corporis Christi in hoc sacramento substantiæ panis. Unde sicut substantia panis non erat sub suis dimensionibus localiter, sed per modum substantiæ, ita nec substantia corporis Christi: non tamen substantia corporis Christi est subiectum illarum dimensionum, sicut erat substantia panis. Et ideo substantia panis ratione suarum dimensionum localiter erat ibi: quia comparabatur ad locum illum mediantibus proprijs dimensionibus. Substantia autem corporis Christi comparatur ad locum illum mediantibus dimensionibus alienis, ita quòd e conuerso dimensiones propriæ corporis Christi comparantur ad locum illum mediante substantia: quod est contra rationem corporis locati. Unde nullo modo corpus Christi est in hoc sacramento localiter.

Ad primum ergo dicendum, quòd corpus Christi non est in hoc sacramento definitiue: quia sic non esset alibi, quàm in hoc altari, ubi conficitur hoc sacramentum: cum tamen sit & in cælo in propria specie, & in multis alijs altaribus sub specie sacramenti. Similiter etiam patet, quòd non est in hoc sacramento circumscriptiue: quia non est ibi secundum commensurationem propriæ quantitatis: ut dictum est *. Quod autem non est extra superficiem sacramenti, nec est in alia parte altaris, non pertinet ad hoc, quod fit

ar. 7. et 8. huius q.

fit ibi definitiue, vel circumscriptiue: sed ad hoc, quod incepit ibi esse per consecrationem & conuersionem panis & vini, vt supra dictum * est.

q. p. r. a.
3. et 4.

Ad secundum dicendum, quod locus ille, in quo est corpus Christi, non est vacuus: neque tamen proprie est repletus substantia corporis Christi, quæ non est ibi localiter, sicut dictum est *. Sed est repletus speciebus sacramentorum, quæ habent replere locum, vel propter naturam dimensionum, vel saltem miraculose, sicut & miraculose subsistunt per modum substantiæ.

in co. ar.

Ad tertium dicendum, quod accidentia corporis Christi sunt in hoc sacramento (sicut supra dictum est *) secundum realem concomitantiam. Et ideo illa accidentia corporis Christi, sunt in hoc sacramento, quæ sunt ei intrinseca. Esse autem in loco, est accidens per comparisonem ad extrinsecum continens. Et ideo non oportet, quod Christus sit in hoc sacramento sicut in loco.

art. p. r. a.

ARTIC. VI.

Verum corpus Christi sit mobiliter in hoc Sacramento?

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod corpus Christi sit mobiliter in hoc sacramento. Dicit enim Philosophus * in secundo Topic. quod motis nobis mouentur ea, quæ in nobis sunt. Quod quidem est verum etiam de spiritali substantia animæ. Sed Christus est in hoc sacramento, vt supra habitum est. Ergo mouetur ad motum ipsius.

453
4. d. 10. a.
3. q. 4. Et
opus. 11.
a. 24.
* l. 2. c. 3.
in declaratione
24. loci,
to. 1.
† a. 1. h. 10
ius q.

¶ 2 Præterea, Veritas debet respondere figuræ. Sed de agno paschali, qui erat figura huius sacramenti, non remanebat quicquam vsque mane, sicut præcipitur Exod. 12. Ergo neque etiam si hoc sacramentum reseruetur in crastinum, erit ibi corpus Christi. Et ita non est immobiliter in hoc sacramento.

¶ 3 Præterea, Si corpus Christi remaneat sub hoc sacramento etiam in crastino, pari ratione remanebit & per totum sequens tempus; non enim potest dici, quod

quod desinat ibi esse cessantibus speciebus : quia esse corporis Christi , non dependet à speciebus illis . Non autem remanet sub hoc sacramēto Christus per totum tempus futurum . Videtur ergo , quod statim in crastino , vel post modicum tempus , desinat esse sub hoc sacramento . Et ita videtur , quod Christus mobiliter sit in hoc sacramento .

S E D contra, Impossibile est idem esse motum & quietum : quia sic contradictoria verificarentur de eodem . Sed corpus Christi in cœlo quietum residet . Non ergo est mobiliter in hoc sacramento .

R E S P O N D E O dicendum , quod cum aliquid est vnum subiecto , & multiplex secundum esse , nihil prohibet secundum aliquid moueri , & secundum aliquid immobile permanere : sicut corpori est aliud esse album , & aliud esse magnum : vnde potest moueri secundum albedinem , & permanere immobile secundum magnitudinem . Christo autem non est idem esse secundum se , & esse sub hoc sacramento : quia per hoc quod dicimus ipsum esse sub hoc sacramento , significatur quædam habitudo eius ad hoc sacramento . Secundum igitur hoc esse non mouetur Christus per se secundum locum , sed solum per accidens : quia Christus non est in hoc sacramento sicut in loco , sicut prædictum est * . Quod autem non est in loco , non mouetur per se in loco , sed solum ad motum eius in quo est . Similiter autem neque per se mouetur secundum esse quod habet in hoc sacramento , quacumque alia mutatione ; puta quantum ad hoc , quod desinat esse sub hoc sacramento : quia illud quod de se habet esse indeficiens , non potest esse deficienti principium : sed alio deficiente , hoc desinit esse in eo : sicut Deus , cuius esse est indeficiens & immortale , desinit esse in aliqua creatura corruptibili per hoc , quod creatura corruptibilis desinit esse . Et hoc modo cum Christus habeat de se esse indeficiens , & incorruptibile , non desinit esse sub sacramento , neque per hoc , quod ipsum desinat esse , neque
etiam

ar. præc.

etiam per motum localem sui (vt ex dictis patet*) *ar. præc.*
 sed solum per hoc, quod species huius sacramenti
 desinunt esse. Vnde patet, quod Christus per se lo-
 quendo, immobiliter est in hoc sacramento.

Ad primum ergo dicendum, quod ratio illa pro-
 cedit de motu per accidens, quo ad motum nostri
 mouentur ea quæ in nobis sunt. Aliter tamen ea quæ
 per se possunt esse in loco, sicut corpora; & aliter
 ea quæ per se non possunt esse in loco, sicut formæ
 & spirituales substantiæ. Ad quem modum potest re-
 duci, quod dicimus Christum moueri per accidens
 secundum esse quod habet in hoc sacramento, in quo
 non est sicut in loco.

Ad secundum dicendum, quod hac ratione moti
 videntur fuisse quidam, ponentes, quod corpus Chri-
 sti non remanet sub hoc sacramento, si in crastinum
 referretur. Contra quos Cyrillus dicit, Insaniunt qui-
 dam, dicentes mysticam benedictionem cessare à
 sanctificatione, si quæ eius reliquiæ remanserint in
 diem subsequentem: non enim mutatur sacramentum
 corpus Christi, sed virtus benedictionis, & viuificati-
 ua gratia, iugis in eo est. Sicut etiam omnes aliæ cõ-
 secrationes immobiliter manent, permanentibus re-
 bus consecratis: propter quod non iterantur. Veritas
 autem licet figuræ respondeat, tamen figura non po-
 test eam adæquare.

Ad tertium dicendum, quod corpus Christi re-
 manet in hoc sacramento, non solum in crastino, sed
 etiam in futuro, quousque species sacramentales ma-
 nent. Quibus cessantibus desinit esse corpus Christi
 sub eis: non quia ab eis dependeat, sed quia tollitur
 habitudo corporis Christi ad illas species: per quæ mo-
 dum Deus desinit esse dominus creaturæ desinentis.

ARTIC. VII.

*Utrum corpus Christi prout est in hoc sacramento, pos-
 sit videri ab aliquo oculo saltem glorificato?*

Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod cor-
 pus Christi, prout est in hoc sacramento, possit
 Terciz Par. Vol. ij. v vide-

454
inf. ar. 8.
c. 4. d.
10. a. 2. q.
2. ad 3. et
a. 4. q. 1.
per 10. c.
q. 4. a. 2.
c. i. exp.
lit ad 1.
2. c. 4.

videri ab aliquo oculo, saltem glorificato. Oculus enim noster impeditur à visione corporis Christi, in hoc sacramento existentis, propter species sacramentales ipsum circumuelantes. Sed oculus glorificatus nō potest ab aliquo impedi, quin corpora quælibet videat prout sunt. Ergo oculus glorificatus potest videre corpus Christi, prout est in hoc sacramento.

¶ 2 Præterea, Corpora gloriosa sanctorum, erunt configurata corpori claritatis Christi: vt dicitur Philip. 3. Sed oculus Christi videt seipsum prout est in hoc sacramento. Ergo pari ratione quilibet alius oculus glorificatus potest ipsum videre.

¶ 3 Præterea, Sancti in resurrectione erunt æquales angelis, vt dicitur Luc. 20. Sed angeli vident corpus Christi, prout est in hoc sacramento: quia etiam demones inueniuntur huic sacramento reuerentiam exhibere, & ipsum timere. Ergo pari ratione oculus glorificatus potest Christum videre, prout est in hoc sacramento.

SED contra, Nihil idem existens, potest simul ab eodem videri in diuersis speciebus. Sed oculus glorificatus semper videt Christum, prout est in sua specie, secundum illud Isa. 33. Regem in decore suo videbunt. Ergo videtur quod non videat Christum, prout est sub specie huius sacramenti.

RESPONDEO dicendum, quod duplex est oculus, scilicet corporalis propriè dictus, & intellectualis qui per similitudinem dicitur. A nullo autem oculo corporali corpus Christi potest videri, prout est in hoc sacramento. Primo quidem, quia corpus visibile per sua accidentia immutat medium. Accidentia autem corporis Christi sunt in hoc sacramento mediante substantia: ita scilicet quod accidentia corporis Christi non habent immediatam habitudinem, neque ad hoc sacramentum neque ad corpora, quæ ipsum circumstant. Et ideo non possunt immutare mediū, vt sic ab aliquo corporali oculo videri possint. Secundo, quia sicut supra dictum est *, corpus Christi

ar. 1. huius
q. ad
3.

Christi est in hoc sacramento per modum substantiæ. Substantia autem in quantum huiusmodi, non est visibilis oculo corporali, neque subiacet alicui sensui, sed nec etiam imaginationi, sed soli intellectui, cuius obiectum est quod quid est: ut dicitur in tertio de anima*. Et ideo proprie loquendo, corpus Christi secundum modum essendi, quem habet in hoc sacramento, neque sensu, neque imaginatione perceptibile est; sed solo intellectu, qui dicitur oculus spiritualis. Percipitur autem diuersimode a diuersis intellectibus. Quia enim modus essendi, quo Christus est in hoc sacramento, est penitus supernaturalis: à supernaturali intellectu, scilicet diuino, secundum se visibilis est, & per consequens ab intellectu beato, vel angeli vel hominis: qui secundum participatam claritatem diuini intellectus, videt ea quæ supernaturalia sunt, per visionem diuinæ essentia. Ab intellectu autem hominis viatoris, non potest conspici nisi per fidem, sicut & cætera supernaturalia. Sed nec etiam intellectus angelicus secundum sua naturalia sufficit ad hoc intuendum. Vnde dæmones non possunt videre per intellectum Christum in hoc sacramento nisi per fidem, cui non voluntariè assentiunt, sed ad eam euidentia signorum conuincuntur: prout dicitur Iacobi 2. quòd dæmones credunt, & contremiscunt.

Ad primum ergo dicendum, quòd oculus noster corporeus per species sacramentales impeditur à visione corporis Christi sub eis existentis, non solum per modum tegumenti, sicut impedimur videre id quod est velatum quocumque corporali velamine: sed quia corpus Christi non habet habitudinem ad medium quod circumstat hoc sacramento, mediantibus proprijs accidentibus, sed mediantibus speciebus sacramentalibus.

Ad secundum dicendum, quòd oculus corporalis Christi videt seipsum sub sacramento existentem: non tamen potest videre ipsum modum essendi, quo

est sub sacramento, quod pertinet ad solum intellectu-
tum. Nec tamen est simile de alio oculo glorioso:
quia etiam ipse oculus Christi est sub hoc sacramen-
to, in quo non conformatur ei alius oculus gloriosus.

Ad tertium dicendum, quod angelus bonus, vel
malus, non potest aliquid videre oculo corporeo,
sed solum oculo intellectuali. Unde non est similis
ratio, ut ex dictis patet*.

ARTIC. VIII.

*Utrum quando in hoc sacramento apparet mira-
culosè caro vel puer, sit ibi verè cor-
pus Christi?*

455
4. d. 10. a.
2. q. 2. ad
3. c. 4.
9. 2. c. 3
et op. 58.
6. 11.
* a. prac.
ad 3. ar-
gum.

AD octauum sic proceditur. Videtur, quod quan-
do in hoc sacramento miraculosè apparet ca-
ro vel puer, non sit ibi verè corpus Christi. Corpus
enim Christi definit esse sub hoc sacramento, quan-
do desinunt esse species sacramentales: ut dictum
est*. Sed quando apparet caro vel puer, desinunt
esse species sacramentales. Ergo non est ibi verè
corpus Christi.

¶ 2 Præterea, Vbicumque est corpus Christi, vel
est ibi sub specie propria, vel specie sacramenti. Sed
quādo tales apparitiones fiunt, manifestum est, quod
non est ibi Christus sub specie propria, (quia in hoc
sacramento totus Christus continetur, qui permanet
integer in forma, qua ascendit in cælum: cum ta-
men id quod miraculosè apparet in hoc sacramen-
to, quandoque videatur ut quædam parua caro,
quandoque autem ut paruus puer): manifestum est
etiam, quod non est ibi sub specie sacramenti, quæ
est species panis vel vini. Ergo videtur, quod corpus
Christi nullo modo sit ibi.

¶ 3 Præterea, Corpus Christi incipit esse in hoc
sacramento per consecrationem & conuersionem,
ut supra dictum est*. Sed caro & sanguis miracu-
lose apparens, non sunt consecrata nec conuersa in
verum corpus & sanguinem Christi. Non ergo sub
his speciebus est corpus, vel sanguis Christi.

SED

SED contra est, quòd tali apparitione facta, eadem reuerentia exhibetur ei quod apparet, quæ etiam primo exhibebatur. Quod quidem non fieret, si verè non esset ibi Christus, cui reuerentiam latræ exhibemus. Ergo etiam tali apparitione facta, Christus est sub hoc sacramento.

RESPONDEO dicendum, quòd dupliciter contingit talis apparitio, qua quandoque in hoc sacramento miraculosè videtur caro aut sanguis, aut etiã aliquis puer. Quandoque enim hoc contingit ex parte videntium, quorum oculi immutantur tali immutatione, ac si expresse viderent exterius carnem, vel sanguinem, vel puerum: nulla tamen immutatione facta ex parte sacramenti. Et hoc quidem videtur contingere, quando vni videtur sub specie carnis vel pueri; alijs tamen videtur sicut & prius sub specie panis: vel quando eidem ad horam videtur sub specie carnis vel pueri, & postmodum sub specie panis. Nec hoc tamen pertinet ad aliquam deceptionem, sicut accidit in magorum præstigijs: quia talis species diuinitus formatur in oculo, ad aliquam veritatem figurandam, ad hoc scilicet quòd manifestetur verè corpus Christi esse sub hoc sacramento, sicut etiam Christus absque deceptione apparuit discipulis euntibus in Emaus. Dicit enim Augu. * in lib. de quæst. Euang. quòd cum fictio nostra refertur ad aliquam significationem, non est mendacium, sed aliqua figura veritatis. Et quia per hunc modum nulla immutatio fit ex parte sacramenti, manifestum est, quòd non desinit Christus esse sub hoc sacramento, tali apparitione facta. Quandoque verò contingit talis apparitio non per solam immutationem videntium, sed specie quæ videtur, realiter exterius existere. Et hoc quidem videtur esse quando sub tali specie ab omnibus videtur, & non ad horam: sed per longum tempus ita permanet. Et in hoc casu quidam dicunt, quòd est propria species corporis Christi. Nec obstat, quòd quandoque non videtur ibi totus Christus,

V 3 sed

li. 2. c. vi.
non pro-
cul à pr.
co. 4.

sed aliqua pars carnis; vel etiam videtur non in specie iuuenili, sed in effigie puerili: quia in potestate corporis gloriosi est, quod videtur ab oculo non glorificato, vel secundum totum, vel secundum partem; & in effigie vel propria vel aliena, ut infra dicitur*.

*nō absolut
uit mor-
se prauē-
tus: sed
vide in
sent. l. 2.
di. 4. q.
2. ar. 4.*

Sed hoc videtur esse inconueniens. Primo quidem quia corpus Christi, non potest in propria specie videri, nisi in vno loco, in quo definitiuè continetur. Vnde cū videatur in propria specie, & adoretur in cælis, sub propria specie nō videtur in hoc sacramento.

Secundo, quia corpus gloriosum, quod apparet ut vult, post apparitionem cum voluerit disparet: sicut dicitur Luc. ultimo, quod Dominus ex oculis discipulorum euauit. Hoc autem quod sub specie carnis in hoc sacramento apparet, diū permanet: quin immò legitur quandoque esse inclusum, & multorum episcoporum consilio in pixide reseruatum: quod nefas esset de Christo sentire secundum propriam speciem. Et idè dicendum est, quod manentibus dimensionibus, quæ prius fuerant, fit miraculosè quædam immutatio circa alia accidentia (puta figuram & colorè & alia huiusmodi) ut videatur caro vel sanguis, aut etiam puer. Et sicut prius dictum est*, hoc non est deceptio: quia fit in figuram cuiusdam veritatis, scilicet ad ostendendum per hanc miraculosam apparitionem, quod in sacramento est verè corpus & sanguis Christi. Et sic patet, quod remanentibus dimensionibus, quæ sunt fundamenta aliorum accidentium, ut infra* dicitur, remanet verè corpus Christi in hoc sacramento.

*in ipso
met ar.*

q. seq. a. 2

Ad primum ergo dicendum, quod facta tali apparitione, species sacramentales quandoque quidem totaliter remanent in seipsis, quandoque autè secundum id, quod est principale in eis: ut dictum est*.

in cor. a.

Ibidem.

Ad secundum dicendum, quod in huiusmodi apparitionibus sicut dictum est*, non videtur propria species Christi, sed species miraculosè formata, vel in oculis intuentium, vel etiam in ipsis sacra-

men-

mentalibus dimensionibus : vt dictum est * .
Ad tertium dicendum , quòd dimensiones panis & vini consecrati manent , immutatione circa eas miraculosè facta , quantum ad alia accidentia , vt dictum est * .

Ibidem.

q. 75. a. 3.
c. 6.

QVÆST. LXXVII.

De accidentibus remanentibus in hoc sacramento , in octo articulos diuisa .

DEinde considerandum est de accidentibus remanentibus in hoc sacramento .

- ¶ Et circa hoc queruntur octo .
- ¶ Primo , vtum accidentia quæ remanent , sint sine subiecto ?
- ¶ Secundo , vtum quantitas dimensua sit subiectum aliorum accidentium ?
- ¶ Tertio , vtum huiusmodi accidentia possint immutare aliquod corpus extrinsecum ?
- ¶ Quarto , vtum possint corrumpi ?
- ¶ Quinto , vtum ex eis possit aliquid generari ?
- ¶ Sexto , vtum possint nutrire ?
- ¶ Septimo , de fractione panis consecrati .
- ¶ Octauo , vtum vino consecrato possit aliquid permisceri ?

ARTIC. I.

Vtrum accidentia remaneant sine subiecto in hoc sacramento ?

456

Sup. 975
a. 5. c. 1.
d. 47. a. 4
c. 4. d.
12. q. 1. a.
1. c. 4.
con. c. 63.
c. 65. c.
quod. 3. n.
1. et quo.
4. a. 5. c.
op. 2. c. 8.
c. 1. Cor.
11. lec. 3.
col. 5.

AD primum sic proeditur . Videtur , quòd accidentia non remaneant in hoc sacramento sine subiecto . Nihil enim inordinatum aut fallax debet esse in hoc sacramento veritatis . Sed accidentia esse sine subiecto , est contra rerum ordinem , quem Deus naturæ indidit : videtur etiam ad quamdam fallaciam pertinere , cum accidentia naturaliter sint signa naturæ subiecti . Ergo in hoc sacramento non sunt accidentia sine subiecto .

¶ 2. Præterea , Fieri non potest etiam miraculosè , quòd definitio rei ab ea separetur , vel quòd vni rei conueniat definitio alterius rei (puta q homo manes

V 4 ho-